

Asia: VN/8871/2019

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Taustatiedot

Onko vastaaja

kunta

Vastaajatahon virallinen nimi

Sodankylän kunta

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot

Harri Tiuraniemi

perusturvajohtaja

harri.tiuraniemi@sodankyla.fi

Viranomaisille: Lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä

Sodankylän kunnanhallitus 14.09.2020/§330

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Esityksen mukaan hyvinvoinnin ja terveyden seurantaan tarvittavan tiedon tuottaminen olisi sote-maakuntien lisäksi kuntien vastuulla, joka perustuu osittain tiedolla johtamiseen ja tietojen keräämiseen mm. määriteltujen indikaattoreiden ja kannustavien kertoimien avulla. Tietojen kerääminen, analysointi ja niiden hyödyntäminen palveluiden kehittämisessä edellyttää maakunnilta ja kunnilta riittävästi resursseja ja osaamista. Asetuksella voisi painokkaammin velvoittaa kuntia ja sote-maakuntia varaamaan riittävät resurssit terveyden- ja hyvinvoinnin edistämistyöhön. Muutoin tämä voi johtaa siihen, että maakunnissa ja kunnissa hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja siihen

varattavat resurssit tulkitaan kirjavasti, mikä voi vaarantaa maakuntien asukkaiden yhdenvertaisen oikeuden samanarvoisiin palveluihin.

2. Voidaanko esityksellä kehittää pelastustoimen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti? Varmistaako esitys pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergiahyödyt? Jos ei, miten ehdotusta tulisi kehittää?

Esitys luo nykyistä paremmat edellytyksen vahvistaa pelastustoimen ja ensihoidon välistä yhteistyötä. Lapin erityisolosuhteet huomioiden säädöksillä tulisi luoda edellytykset vahvistaa pelastus- ja ensihoidon palveluiden kehittämistä rajayhteistyönä.

3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Perusteluosassa todetaan, että kuntavaalien suhteellisuudesta säädetään kuntalaissa ja maakuntavaalien suhteellisuudesta ehdotetaan säädettäväksi sote-maakuntalaissa. Ehdotuksen mukaan suhteellinen vaalitapa toteutuisi jokaisessa sote-maakunnassa erikseen. Sote-maakuntia olisi 22 ja niistä jokainen muodostaisi oman vaalipiirinsä maakuntavaaleissa. Suhteellisuuden toteutumiseen vaikuttaa valittavien sote-maakuntavaltuutettujen lukumäärä. Sote-maakuntalaissa säädettäisiin, että kullakin sote-maakunnalla olisi sen asukasluvun mukaan määräytyvä vähimmäiskoko (59–89 valtuutettua), mutta sote-maakuntavaltuusto voisi itse päättää kokonsa vähimmäismäärää suuremmaksikin. Edellä mainittu suhteellinen vaalitapa johtaa siihen, että maakunnan pienten kuntien osallistuminen ja vaikuttaminen päätöksentekoon jää vähäiseksi. Toteutuuko yhdenvertaisuus ja kansanvaltaisuus esitetyssä mallissa yhdenvertaisuusperiaatteen mukaisesti?

Perusteluosassa esitetään, että sote-maakunnan asukkaille säädettäisiin oikeus osallistua ja vaikuttaa sote-maakunnan toimintaan ja sote-maakuntavaltuustolle velvollisuus huolehtia siitä, että osallistuminen ja vaikuttaminen voivat käytännössä toteutua. Sote-maakunnan asukkaille ehdotetaan oikeutta tehdä aloitteita sote-maakunnan toimintaan liittyvistä asioista. Lisäksi ehdotetaan, että sote-maakuntavaltuusto voisi päättää järjestää sote-maakunnassa neuvoo-antavan kansanäänestyksen. Aloitteen kansanäänestyksen järjestämisestä voisi tehdä vähintään 3 % sote-maakunnan 15 vuotta täyttäneistä asukkaista. Sote-maakuntaan perustettaisiin myös vaikuttamistoimielimet nuorisoa, vanhuksia ja vammaisia varten sekä kaksikielisiin sote-maakuntiin kansalliskielilautakunta ja Lapin sote-maakuntaan saamen kielen lautakunta.

Ensihoidon- ja pelastustoimen palveluihin liittyen voisi olla myös oma vaikuttamiselin, joka muodostettaisiin esim. vapaapalokunnan ja punaisen ristin edustajista.

Kysymyksiä sote-maakuntalaista

4. Muodostaako sote-maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

kyllä pääosin

5. Sote-maakuntalain 6 §:ssä säädetään maakunnan mahdollisuudesta alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä sekä harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen

lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Tukeeko ehdotettu sääntely maakunnan itsehallinnon toteuttamista?

kyllä pääosin

6. Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

kyllä pääosin [Kansalaisten kuulemisen velvoite voisi olla vahvemmin kirjattuna säädöksellä esim siten, että sote-maakuntia veloitetaan tekemään maakunnan alueella kuntalaisten kuulemiskierros (esim. kerran vuodessa tai joka toinen vuosi. Tarvittaessa säädöksellä voitaisiin tarkentaa mitä asioita kuulemiskierroksella tulee vähintään käydä läpi.]

7. Sote-maakuntalain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoiminnasta. Onko siitä esitetty säädettäväksi sote-maakuntien toiminnan ja yhteistyön näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

kyllä pääosin

8. Sote-maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti sote-maakuntalakiin ja sote-maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko sote-maakuntien rahoitusmalli ja sote-maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi sote-maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

kyllä pääosin

9. Sote-maakuntalain 3 luvussa säädetään muun ohella sote-maakunnan lainanottovaltuudesta sekä investointien ohjauksesta koko julkisen talouden tasapainon huomioon ottavalla tavalla. Sote-maakunnille siirtyvien toimitilojen hallinnoinnista ei esitetä erikseen säädettäväksi. Turvaako ehdotettu investointien rahoitus- ja ohjausmalli tarpeellisten investointien toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla? Vastauksessa voi ottaa kantaa toimitilojen hallinnoinnin järjestämiseen paikallisella, alueellisella tai valtakunnallisella tasolla.

kyllä pääosin

10. Maakuntalain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

11. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Valtion rahoitusrooli sotessa on kannatettava. Kokonaisveroaste ei saa nousta.

Lapin alueen erityispiirteet ja -tarpeet tulisi huomioida rahoituksen määrittelyssä, kuten ikärakenne, matkailun kausiluonteiset isot vaikutukset palvelujen tarpeeseen, kylmä ilmasto, suurteollisuus, kaivostoiminta, välimatkat, harva asutus, tunturimaisuus, asumisen keskittyminen kyliin sekä muut olosuhdetekijät (vrt. Uusimaan erilliskorjaus).

Lakiesitys edellyttää sairaanhoitopiirien ja muiden kuntayhtymien alijäämien kattamisen vuoden 2022 loppuun mennessä, joka vaikuttaa kuntien kustannuksien kehitykseen. Huomioitava on, että sairaanhoitopiirien talouteen syntyvät merkittäviä ja ennakoimattomia alijäämiä myös koronaepidemian vuoksi.

Verotulojen tasausjärjestelmään tehtävät muutokset vaikuttavat merkittävästi kuntien valtionosuuksiin. Tarvevakioindeksin mukainen lähtötila tulisi ottaa huomioon siirtolaskelmissa. Valtionosuusjärjestelmänmuutoksen tasaus 100 euroon / asukas on liian suuri. Tasausrajaa tulee alentaa tai se tulee poistaa kokonaan. Muutosrajoihin +/-100 euroa ei ole siis kannatettava, vaan muutokset tulee korvata täysimääräisesti, eikä uudistus saa vaikuttaa tuloja alentavasti.

Tarkasteluvuosina eivät voi olla nk. koronavuodet 2020-2021.

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista

12. Muodostaako sote-järjestämislaki tarkoituksenmukaisen yleislain julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle?

kyllä pääosin

13. Turvaavatko sote-järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveyspalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden?

kyllä pääosin

14. Varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen? ”

kyllä pääosin

15. Turvaako 8 §:n sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun toteutumisen riittävällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla?

kyllä pääosin

16. Onko 12 §:n sääntely ostopalvelujen hankkimisesta ja 12 a §:n sääntely vuokratyövoiman käytöstä tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

kyllä

17. Ovatko 13 §:n mukaiset yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset perusteltuja

kyllä

18. Onko 16 §:n sääntely yksityisen palveluntuottajan alihankinnasta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

kyllä

19. Onko sote-maakuntien yhteistyöaluetta ja yhteistyösopimusta koskeva 33–36 §:n sääntely kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen?

kyllä

20. Turvaako 37 §:n sääntely kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä osaltaan ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden?

kyllä

21. Onko 49 §:n sääntely valmiuskeskuksesta tarkoituksenmukainen ja perusteltu?

kyllä

22. Minkä sote-maakunnan tehtäväksi tulisi säätää ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukeminen (31 §) koko maassa?

Pohjanmaan maakunta. Alueella on ruotsinkielisten palvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta riittävää osaamista ja kokemusta.

23. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

24. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisaista.

(13.)Kustannustehokkaiden palveluiden järjestäminen sote-maakunnan alueella voi tarkoittaa muutoksia nykyiseen palveluverkostoon ja lähipalveluiden keskittämistä. Palveluiden keskittämisen aiheuttaa sen, että oikeus yhdenvertaisiin lähipalveluihin vaarantuu. Asetuksilla tulisi tarkemmin säätää mitä lähipalvelut käsitteenä tarkoittaa ja mitä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja ne sisältävät. Tällä varmistettaisiin lähipalveluiden yhdenvertainen saatavuus ja saavutettavuus maakuntien eri aluilla.

(14)Lakiesitys hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä jää varsin yleiselle tasolle ja antaa maakunnille tulkinnanvaraa erityisesti siltä osin kuin laissa määritellään yhteistyöstä kuntien ja järjestöjen kanssa. Esityksen mukaan maakuntien tulisi osoittaa riittävät resurssit kunnille tarjottavaan asiantuntijatukeen terveyden ja hyvinvoinnin edistämistyössä. Maakuntien velvoite järjestää asiantuntijatukea tulisi säädellä tarkemmin, että siinä säädetään maakuntia velvoittavasta vähimmäisresurssista.

(15)Lakiesityksessä mainitaan, että sote-maakunnalla on oltava järjestämisvastuunsa toteuttamisen edellyttämä riittävä oma palvelutuotanto. Riittävää omaa palvelutuotanto jää epämääräiseksi ja jättää tulkinnan varaa. ”Riittävä oman palvelutuotannon” - käsite on merkittävä sote-palveluiden järjestämisen ja toteuttamisen näkökulmasta ja sen vuoksi se tulisi tarkemmin käsite tulisi avata ja määritellä tarkemmalla tasolla.

(16)Lakiehdotuksessa § 12 todetaan, että lähetteen perusteella tehtävän terveydenhuoltolain 52 §:ssä tarkoitetun ratkaisun asiakkaan ottamisesta sairaalaan tai muuhun erikoissairaanhoidon toteuttavaan toimintayksikköön sairaanhoitoa varten ja siihen liittyvän hoidon tarpeen arvioinnin ja

hoitoratkaisut sekä sairaalaan otetun asiakkaan erikoissairaanhoidon palvelujen antamiseen liittyvän hoidon tarpeen arvioinnin ja hoitoratkaisut tekee virkasuhteessa oleva lääkäri.

12 a§ puolestaan todetaan, että vuokratyövoimana toimiva terveydenhuollon ammattihenkilöstö voi sote-maakunnan työnjohdollisessa alaisuudessa tehdä myös terveydenhuoltolain 50 §:ssä tarkoitetuissa ympärivuorokautisen kiireellisen hoidon ja päivystyksen palveluissa hoidon tarpeen arvioinnin ja siihen liittyviä hoitoratkaisuja sekä sairaalaan otetun asiakkaan erikoissairaanhoidon palvelujen antamiseen liittyvän hoidon tarpeen arvioinnin ja siihen liittyviä hoitoratkaisuja.

Onko säädösteksti 12a§ ristiriidassa §12 kanssa, jossa todetaan, että ”hoidontarpeen arvioinnin ja hoitoratkaisut tekee kuitenkin virkasuhteessa oleva lääkäri”?

a) Omavalvonta

Sote-maakuntien on laadittava vastuulleen kuuluvista tehtävistä ja palveluista omavalvontaohjelma. Omavalvontaohjelman sisällöstä ja laatimisesta tulisi säädellä tarkemmin asetuksella. Näin voidaan varmistaa, että maakuntien omavalvontaohjelmat ovat asetuksella säädetyllä tavalla vähintään yhdenmukaiset.

b) saamenkielisten palvelut ja rajayhteistyö

Järjestämislain 31§ ehdotuksen mukaan Lapin sote-maakunnan tehtävänä on tukea saamenkielisten palvelujen kehittämistä koko maassa. Perusteluosassa mainitaan, että saamenkielisiä palveluja tulee saada erityisesti saamelaisten kotiseutualueella ja niistä määriteltäisiin saavutettavissa olevat ja mitattavissa olevat tavoitteet. Lisäksi viranomaisten olisi arvioitava saamenkielisten palvelujen tarve, ja tarvittaessa harkittava tiettyjen saamenkielisten palvelujen tarjoamisen tukemista saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella.

Saamalaisalueen kuntien alueella on jo nykyisin haasteellista turvata omakieliset palvelut. Saamenkielisten ja valtion rajakuntien alueella palvelujen saatavuutta voitaisiin parantaa rajakuntien yhteistyötä tiivistämällä valtioiden kesken (suomi-ruotsi, suomi-norja). Tämä edellyttää sitä, että asetuksella maakunnille säädetään mahdollisuus sopia rajayhteistyöstä sosiaali-, terveys ja pelastustoimenpalveluissa.

Saamenkielen osalta rahoituksen on oltava samantasoinen kuten ruotsin kielen (kaksikielisyyskerroin) osalta. Tällä varmistetaan Lapin Sote-maakunnalle riittävät resurssit mm koulutukseen, tulkkaukseen sekä rajat ylittävien saamenkielisten palvelujen kehittämiseen, joilla on vaikutusta kielellisten oikeuksien toteutumiseen.

Esityksen mukaan ympäristöterveydenhuollon palvelut jäävät kuntien vastuulle. Sote-maakunnille ja kunnille tulisi varata mahdollisuus sopia ympäristöterveydenhuollon ja muiden kunnille jäävien palveluiden järjestämisvastuun siirtämisestä maakunnille.

c) ostopalvelut

Sopimusten mitätöimisen vastuu tulee olla vahvasti maakunnilla, mikä ei edellytä valtion vahvaa ohjausta. Tarkoituksenmukaista, perusteltua ja toimivaa ulkoistamissopimusta ei ole syytä mitätöidä.

d) kahden sairaalan malli

Lapin sote-maakunnan tulee saada mahdollisuus kahden sairaalan malliin erityisperustein, jossa huomoidaan alueen pitkät etäisyydet. Maakunta päättää sairaaloiden välisestä työjaosta siltä osin, kuin siitä ei ole muutoin säädetty.

Kysymyksiä pelastustoimen järjestämislaita

25. Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettävän pelastustoimen järjestämisen valtakunnallisista tavoitteista. Säännöksessä luetellaan asiat, jotka valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Luettelo ei ole tyhjentävä. Ovatko säännöksessä luetellut kohdat tarkoituksenmukaisia?

kyllä

26. Mikä pitäisi lisätä/mikä pitäisi poistaa?

-

27. Lain 13 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Lisäksi lain 16 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan pelastustoimen omavalvonnasta. Onko sote-maakunnille ehdotettu seuranta-, arviointi- ja omavalvontakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

kyllä

28. Pelastustoimen järjestämislain 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ovatko säännöksessä esitetyt koottavat tehtävät perusteltuja?

kyllä

29. Mitä kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettäviä erityisresursseja (kalusto, muodostelmat) olisi tarkoituksenmukaista koota jonkun maakunnan/maakuntien hoidettavaksi?

Lapin maakunnan alueella on jossain määrin jo nyt rajat ylittävää yhteistyötä. Pohjoisessa Norjan kanssa ja Länsi-rajalla Ruotsin kanssa. Yhtenä kehittämisen kohteena on rajat ylittävä pelastustoiminta rajakuntiin sekä ensihoidon maayksikkö- ja pelastushelikopteritoiminta.

30. Mitä kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja (hälyttäminen, varustaminen jne.) olisi tarkoituksenmukaista koota johonkin maakuntaan/maakuntiin ja jos kyllä, mihin maakuntaan/maakuntiin?

-

31. Pelastustoimen järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

32. Muut vapaamuotoiset huomiot pelastustoimen järjestämislaita.

Lapin pelastuslaitoksella on olosuhteista johtuen resurssi- sekä rekrytointiongelmia. Haasteellisista olosuhteista kuten pitkistä etäisyyksistä johtuvat erityispiirteet ovat johtaneet menojen korotuspaineeseen. Lapin erityisolosuhteet tulee huomioida pelastustoimen palveluiden järjestämisessä mm. kustannuskertoimia arvioimalla ja mahdollistamalla laaja-alainen rajayhteistyö.

Kysymyksiä voimaanpanolaista

33. Sote-maakuntien aluejaon pohjana on kuntaperusteinen maakuntajako, josta säädetään voimaanpanolain 5 §:ssä. Onko ehdotettu aluejako tarkoituksenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen näkökulmasta?

kyllä

34. Sote-maakuntarakennelain 3 §:n mukaan maakuntajako toimii nykyiseen tapaan myös muiden valtion aluejakojen perustana. Lisäksi maakuntajako toimii maakuntien liittojen toimialuejaon pohjana. Onko ehdotettu 5 §:n mukainen aluejako tarkoituksenmukainen muun aluehallinnon näkökulmasta?

kyllä

35. Lakiehdotuksessa Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savoon. Muutos vaikuttaa sekä sote-maakuntaan että valtion aluejakojen pohjana olevaan maakuntajakoon. Mihin maakuntaan näiden kuntien tulisi kuulua ja mitä vaikutuksia vaihtoehtoilla olisi lausunnonantajan toimintaa:

-

36. Lakiehdotuksessa Uudenmaan maakunnan alueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi neljä sote-maakuntaa (Itä-Uusimaan sote-maakunta, Keski-Uusimaan sote-maakunta, Länsi-Uusimaan sote-maakunta, Vantaa-Keravan sote-maakunta) sekä Helsingin kaupunki, joka ei kuuluisi mihinkään sote-maakuntaan. Muiden aluejakojen osalta Uudenmaan nykyinen maakunta olisi yksi kokonaisuus. Onko ehdotettu sääntely aluejakojen näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

ei pääosin

37. Turvaako väliaikaisten toimielinten kokoonpano ja laissa säädetyt tehtävät uudistuksen toimeenpanon (7 - 8 §)?

kyllä pääosin

38. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain omaisuus, lomapalkkavelka ja sopimukset siirtyvät sote-maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

kyllä pääosin

39. Voimaanpanolain 4 luvussa säädetään kuntien oikeudesta saada valtiolta korvaus uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista sekä korvausmenettelystä. Korvaus kohdistuisi ensisijaisesti kunnille ja kuntayhtymille jääviin omaisuuseriin, esimerkiksi siirtymäajan jälkeen käytöstä poistuvien toimitilojen kustannuksiin. Onko kompensatiosääntely hyväksyttävä?

kyllä pääosin

40. Voimaantulolain 17 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

kyllä pääosin

41. Onko 28 §:n mukainen ulkoistamissopimusten mitättömyyttä koskeva sääntely perusteltu ja turvaako se osapuolten aseman riittävästi?

-

42. Turvaako Kärkullan toiminnan jakamista koskevat ehdotukset sen toiminnan jatkuvuuden sote-maakuntien toimintana?

-

43. Uudistus tulisi ehdotuksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus toteutettavissa uudistuksessa ehdotetussa aikataulussa?

-

44. Voimaantulolain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

45. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaantulolaista.

Monissa kunnissa työterveyshuollon palvelut on järjestetty in house -periaattein eli se tarjoaa palveluita ainoastaan omistajilleen. Esityksen mukaan yhtiön osakkeet säilyvät edelleen kunnan omistuksessa. Inhouse yhtiön asiakkaista merkittävä osa on sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöä. Käytännössä se merkitsee inhouse yhtiölle huomattavia sopeuttamistoimenpiteitä, mikäli asiakkaista siirtyy esim. n. 40% sote-maakuntaan, joka järjestäisi jatkossa heidän työterveydenhuollon palvelut.

Em. johtuen inhouse yhtiöille tulisi taata riittävä aika sopeuttaa omaa toimintaansa esim. siten, että sote-maakunta on velvollinen ostamaan inhouse yhtiöltä palvelut omistajakuntien alueella toimivalle sote-henkilöstölle siirtymäajan vuoteen 2025 saakka.

(35) Lakiesityksen sisälle ei tule sisällyttää maakuntajakoon liittyviä elementtejä, jotka vaarantavat sote-uudistuksen etenemisen. Uudistuksessa tulee keskittyä pelastustoimen, sosiaali- ja terveystalvelujen uudistukseen.

(37) Sote-maakunnan väliaikainen valmistelutoimielin vastaa sote-maakunnan toiminnan ja hallinnon käynnistämisen valmistelusta siihen saakka, kunnes sote-maakuntavaltuusto on valittu ja sote-maakuntavaltuuston asettama sote-maakuntahallitus on aloittanut toimintansa. Sote-maakunnan alueen kuntien, perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon yhteistoiminta-alueiden, sairaanhoitopiirin, erityishuoltopiirin ja alueen pelastustoimen, (osapuolet) on sovittava väliaikaisen

valmistelutoimielimen kokoonpanosta ja siitä, mikä viranomainen asettaa valmistelutoimielimen. Esityksessä ei ole määritelty tarkempia ohjeita miten toimielin muodostetaan. Toimeenpanon jouduttamiseksi esityksessä vois olla määriteltynä vähintään viranomainen, joka asettaa valmistelutoimielimen.

Väliaikaiselle toimielimelle määritellyt tehtävät liittyvät pääasiassa maakunnalle tulevien tehtävien selvittelyyn. Tulisiko väliaikaisella toimielimen tehtävistä säätää tarkemmin osa-alueet, joista on tarkoituksenmukaista päättää ennekuin sote-maakuntavaltuusto aloittavat tehtävässään. Esim. väliaikainen toimielin päättäisi sote-maakunnan organisaatio- ja johtamisen rakenteesta, jolla sote-maakunta aloittaa toimintansa. Maakuntavaltuusto voi tehdä siirtymäajan jälkeen näitä koskevat muutokset ja tarkennukset.

(38) Esityksen mukaan Sote-maakunnan ja kunnan välillä solmittaisiin sosiaali- ja terveystoimen tai pelastustoimen käytössä olevien, kunnan omistamien toimitilojen hallinnasta vuokrasopimus siten, että se olisi voimassa 31.12.2025 saakka.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin 2 momenteissa tarkoitetun siirtymäkauden aikaisen vuokrasopimuksen vuokran määräytymisestä. Siirtymäkauden vuokrasopimuksen mukaisen vuokran tulisi kattaa kunnalle toimitilasta aiheutuvat kohtuulliset pääomakustannukset ja tilojen ylläpitokustannukset. Asetuksella tulisi tarkemmin säätää, että vuokrasopimuksen tulee kattaa kaikki kiinteistöstä aiheutuvat kulut. Tällä varmistetaan, ettei kiinteistöstä jää kunnalle kustannuksia vuokrasopimuskauden aikana. Vuokrasopimusta tulee olla mahdollista tarkistaa sopimuksen voimassatulon jälkeen, mikäli siinä huomioidaan em. epäkohtia.

Mikäli maakunta ei jatka vuokrausta laissa määrätyn neljän vuoden kuluttua, riskinä kunnille voi olla tyhjiilleen jäävät kiinteistöt, ja mm. niiden ylläpitokustannukset, mahdollisesti jäljellä oleva investointivelka tai mahdolliset purkukustannukset. Tyhjiilleen jäävät kiinteistöt heikentäisivät kunnan taloutta, jonka vuoksi lakiin tulisi lisätä kompensoiva sääntelymekanismi.

Kunnan rahoitusasema (omavaraisuus, vakavaraisuus) tulee varmistaa sote-uudistuksessa. Kuntien tulee saada asianmukainen korvaus kiinteistöjen ja irtaimiston luovutuksista. Muutos ei saa aiheuttaa kriisikuntakriteeristön täyttymistä.

Sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain omaisuus siirtyisi sote-maakunnalle, ilman korvausta. Omaisuuden siirto voitaisiin kirjata kunnissa peruspääomaa vastaan, jolloin se ei lakiesityksen mukaan vaikuttaisi kunnan tulokseen. Kunnat ovat nykyisen lainsäädännön puitteissa kuitenkin investoineet merkittäviä pääomia sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen irtaimen omaisuuteen palvelujen järjestämiseksi. Näiden omaisuuserien ja kuntayhtymien peruspääoman jäsenkuntaosuuksien luovuttaminen maakunnalle korvauksetta ei ole perusteltua. Lisäksi tulee huomioida, että osa sote-organisaatioiden irtaimistosta voi olla vuokra tai leasing-sopimuksella organisaation käytössä. Em. tapauksissa sopimuksen tilaajan vastuu tulee siirtyä sote-maakunnalle.

(40) Henkilöstö siirtyisi ns. vanhoina työntekijöinä ja säilyttäisi siirtymähetkellä voimassa olevat työ tai virkasuhteeseen liittyvät oikeudet ja velvollisuudet.

Liikkeenluovutusta koskevien säännösten soveltaminen tarkoittaisi muun ohella, että viranhaltijaa tai työntekijää ei saisi irtisanoa pelkästään uudistuksen johdosta tapahtuvan työnantajan vaihtumisen perusteella. Esitys ei sisällä henkilöstön osalta ns. suoja-aikaa. Tämä tulisi sisällyttää esitykseen (esim. 2 vuotta). On hyvin todennäköistä, että sote-maakunnat käynnistävät yt-

neuvottelut mm. päällekkäisten tehtävien purkamiseksi. Siirtymäajalla turvataan riittävä aika sote-
maakunnalle järjestäytymiseen ja irtisanomisuhan alla olevan henkilöstölle vähimmäismääräaika
hakeutua sote-maakunnan tai muiden organisaatioiden eri tehtäviin.

(41)Ulkoistamissopimusten mitättömyys tulee olla maakuntien vastuulla arvioitavana. Tavoitteena
on ensisijaisesti turvata palveluiden saatavuus ja saavutettavuus.

Kysymyksiä maakuntien rahoituslaista

**46. Valtio rahoittaa pääosin perustettavien sote-maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja
terveyspalveluiden ja pelastustoimen rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen
tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?**

kyllä pääosin

**47. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien
edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun
palvelutarpeen muutoksen (7§), kustannustason (hintojen) (8 §), tehtävämuutosten (9 §) sekä
toteutuneiden kustannusten perusteella (10 §). Palvelutarpeen muutoksen osalta esitykseen sisältyy
valtion rahoituksen kasvua osittain hillitsevä tekijä siten, että arvioidusta tarpeen muutoksesta
huomioidaan 80 %:n osuus kolmannelta vuodelta lähtien (36 §). Lisäksi sote-maakunnalla on oikeus
lisärahoitukseen, edellyttäen, että lain 11 §:ssä tarkoitettut edellytykset täyttyvät. Onko sote-maakunnalla
riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?**

kyllä pääosin

**48. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien* rahoituksen
määräytymistekijät (luku 3) ja niiden painokertoimet perusteltuja?**

kyllä pääosin

**49. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *pelastustoimen tehtävien* rahoituksen
määräytymistekijät (luku 4) ja niiden painokertoimet perusteltuja?**

kyllä

a) Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2023–2029 esitetty siirtymäaika riittävä?

kyllä

b) Onko toistaiseksi pysyvä enimmäismuutostasaus kannatettava?

-

**51. Valtion rahoitus maksetaan sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä
päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden**

rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä (25 §). Sen lisäksi vuoden 2023 rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1 päivänä (37 §). Onko rahoituksen maksatuksen aikataulu maksuvalmiuden ja kassan hallinnan kannalta tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin

52. Maakuntien rahoituslain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

53. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

-

Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

54. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 29 ja 30 §)?

-

55. Ovatko valtionosuuskriteerit sekä niiden painotukset yleisesti ottaen perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta)?

-

56. Kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

57. Muut vapaamuotoiset huomiot kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.

Osana sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusta lakiehdotuksen 15§ mukaan käyttöön otetaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin, joka muodostuu erilaisista indikaattoreista. Maakuntien väestön terveyden- ja hyvinvointitiedot ovat jo lähtökohtaisesti erilaiset. Tähän vaikuttaa monet eri tekijät esim. ikärakenne, koulutustaso ja työllisyystilanne sekä terveellisen elämäntavan tottumukset. Miten varmistetaan, että asetuksella tarkemmin säädettyä huomioidaan maakuntien erot siten, että määriteltävät kertoimet palvelevat ja kannustavat maakuntia yhdenvertaisesti terveyden- ja hyvinvoinnin edistämisen työssä.

Verolainsäädäntö

58. Pidättekö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

kyllä pääosin

59. Verolainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

60. Vapaamuotoiset huomiot verolainsäädännöstä.

-

Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

61. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

62. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

63. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

-

Uusimaa-laki

64. Turvaako Uudenmaan erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna?

ei kantaa

65. Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon järjestämisen sekä yliopistollisen sairaalan tutkimus-, kehittämis- ja opetustehtävät (5 §)?

ei kantaa

66. Onko terveydenhuollon järjestämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?

ei kantaa

67. Ovatko Helsingin kaupungin talouden eriyttämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?

ei kantaa

68. Uusimaa-lain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

69. Vapaamuotoiset huomiot Uudenmaan erillislaista?

-

Yleishallintoa koskevat lait

70. Yleishallintoa koskevien lakien pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

71. Vapaamuotoiset huomiot yleishallintoa koskevasta lainsäädännöstä.

-

Kysymyksiä sote-maakuntarakennelaista

72. Sote-maakuntarakennelaissa säädetään maakuntajaosta, joka toimii myös sote-maakuntien alueiden pohjana. Lisäksi laissa säädetään sote-maakuntien muuttamisesta, joka johtaa myös vastaavalla alueella maakuntajaon muutokseen. Onko esitetty sote-maakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde sekä jaon muutosprosessi kriteereineen selkeä ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille aluejaoille?

kyllä pääosin

73. Pidättekö esitettyjä edellytyksiä sote-maakuntien muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen näkökulmasta? (erityisesti sote-maakuntarakennelain 2, 5 ja 10 §:t)

kyllä

74. Sote-maakuntarakennelain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

75. Muut vapaamuotoiset huomiot sote-maakuntarakennelaista.

-

Maakuntien ohjaus

76. Valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämisessä vahvistettaisiin. Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

ei pääosin

77. Ministeriöt ja maakunta kävisivät vuotuiset neuvottelut, joissa tarkasteltaisiin maakunnan toimintaa ja taloutta toteumatietojen ja ennusteiden näkökulmasta. Lisäksi erilliset ohjausneuvottelut käytäisiin

vuosittain yhteistyöaluekohtaisesti. Onko neuvottelujen tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin

78. Maakuntien ja valtioneuvoston välille suunnitellaan ministeriöiden ja järjestämismvastuussa olevien tahojen vuorovaikutukseen perustuvaa aktiivista ohjausta, joka perustuisi avoimeen näkemysten ja tietojen vaihtoon sekä järjestäjien toiminnan ja talouden jatkuvaluonteiseen arviointiin. Onko ohjausmalli uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltu?

kyllä pääosin

Uudistuksen vaikutukset

79. Vaikutusten arvioinnissa on kuvattu ehdotuksen keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?

-

80. Onko uudistuksen muutoskustannukset tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti?

ei pääosin [Muutoskustannuksiin liittyy lukuisia epävarmuustekijöitä, joiden vaikutuksia kokonaiskustannuksiin on vaikea ennustaa. Esim. henkilöstön palkkojen harmonisointi voi aiheuttaa merkittäviä lisäkustannuksia. Valtion tulee varautua em. lisäkustannusten kompensointiin maakunnille.]

81. Uudistuksesta aiheutuvia ICT:n ja tiedonhallinnan muutoskustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa edellisen vaalikauden maakunta- ja sote-valmistelussa tunnistettujen kustannusarvioiden perusteella. Millaisia tarkennuksia ja täydennyksiä nyt esitettyihin arvioihin tulisi tehdä?

-

82. Näkemyksenne muista mahdollisista ICT- ja digiasioihin liittyvistä vaikutuksista ehdotetussa palvelurakenteessa?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

85. a) Tulisiko arvionne mukaan sote-maakunnille siirtyviä hankintasopimuksia mitätöitymään järjestämisvastuuta ja ostopalveluja koskevan sääntelyn nojalla?

-

b) jos kyllä, mikä olisi mitätöityvien sopimusten euromääräinen arvo?

-

c) liittyisikö arvionne mukaan mitätöityviin sopimuksiin yksityisille palveluntuottajille hyödyttömiksi jääviä investointeja, mitä nämä välittömät hyödyttömäksi jäävät investoinnit olisivat ja kuinka suurista menetyksistä olisi kyse?

-

Uudistuksen toimeenpanon tuki

86. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntaudistuksen alueelliseen toteutukseen?

tietohallinto ja ICT

muuta, mitä?

Kaikki edellä sekä rajayhteistyön kehittäminen ja vahvistaminen pelastustoimen-, sosiaali- ja terveyspalveluissa

Muut kysymykset

87. Mahdolliset ehdotukset käsitteen ”sote-maakunta” korvaamiseksi jollain muulla käsitteellä.

-

88. Ehdotus sote-maakuntanne nimeksi.

Lapin hyvinvointi- ja pelastuspalvelualue

89. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Mitätöitymistä koskevat perusteet ja kriteerit ovat epäselviä ja tulkinnanvaraisia. Vaikutuksia alueen ulkoistamissopimukseen on siten vaikea arvioida.

Kunnat järjestävä erilaisia tukipalveluja, jotka palvelevat kunnan eri hallintokuntia ja joissakin tapauksissa sopimukset ovat ylikunnallisia (esim in-house yhtiöt). Tukipalveluja ovat, esim. siivous- kiinteistö-, ruokapalvelu- ja työterveyshuolto. Esim. kunnan keskuskeittiö vastaa henkilöstön,

koululaisten, palvelutalojen ja terveyskeskusten asiakkaiden ruokahuollosta. Sote-henkilöstön ja palveluiden siirryttyä maakunnan organisaatiolle tarkoittaa tukipalveluiden merkittävää sopeuttamista. Sopeuttamiseen tulisi varata riittävästi siirtymäaikaa esim. vuoden 2025 loppuun saakka + 3 vuoden optio, jonka maakunta voi tarpeen mukaan hyödyntää.

Kunnan sote-henkilöstö siirtyy liikkeenluovutusperiaatteella sote-maakunnan palvelukseen. Tämä johtaa henkilöstön palkkojen harmonisointiin, sillä työn vaativuuden kriteerit voivat olla kunnissa hyvin vaihtelevat. Käytännössä tämä voi tarkoittaa sitä, että samaa tehtävää tekevillä voi olla erilainen palkka. Palkkojen harmonisointia koskevaa ohjeistusta ja yleisiä periaatteita tulisi tarkemmin säädellä tai ohjeistaa. Tavoitteena on turvata oikeudenmukaisuus ja yhdenvertaisuus henkilöstön etuuksien määrittelyssä.

90. Muut yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

-

Tiuraniemi Harri
Sodankylän kunta